

6. ZDRAVOTNÍ PÉČE O CIZINCE

Data o cizincích uvedená v této kapitole, která jsou v rámci Národního zdravotnického informačního systému (NZIS) zpracována v Ústavu zdravotnických informací a statistiky ČR (ÚZIS ČR), jsou získána z Národních zdravotních registrů (Národního registru hospitalizovaných, Národního registru reprodukčního zdraví), informačního systému orgánů ochrany veřejného zdraví (Registru tuberkulózy) a z Ročního výkazu o čerpání zdravotní péče cizinci. Uvedené vybrané zdroje dat za zdravotnictví dávají pouze částečnou informaci o celkovém čerpání zdravotní péče cizinci v ČR a o jejich zdravotním stavu.

Dalším možným zdrojem dat jsou informace uvedené na internetových stránkách ÚZIS ČR na adrese: <http://www.uzis.cz>.

Kancelář zdravotního pojištění zveřejňuje data o čerpání zdravotní péče cizinci – občany EU/EHS a Švýcarska a cizinci ze států, se kterými je uzavřena smlouva o sociálním zabezpečení zahrnující i oblast zdravotního pojištění a poskytování zdravotní péče, a data o vynaložených nákladech za tuto zdravotní péči. Je však potřeba zdůraznit, že Kancelář zdravotního pojištění používá jiné definice než zákon o pobytu cizinců. Více informací na www.kancelarzp.cz.

Metodické poznámky k tabulkám

Tabulka 6-1. Vývoj čerpání zdravotní péče cizinci v letech 2010 až 2018, tabulky 6-2a. a 6-2b. a 6-3a. a 6-3b. Čerpání zdravotní péče cizinci

Údaje o čerpání zdravotní péče cizinci se sledují na ročním výkazu V (MZ) 1-01, který vyplňují pouze nemocnice, a to bez ohledu na druh poskytované péče (lůžková i ambulantní). Jde o cizince, kteří hradí zdravotní péči ze smluvního zdravotního pojištění, pojištění uzavřeného v zahraničí, hotově nebo je zdravotní péče hrazena státními orgány (Ministerstvem zdravotnictví, Ministerstvem vnitra, Ministerstvem spravedlnosti, krajskými úřady apod.). Zároveň jsou v počtu cizinců uvedeni i žadatelé o azyl, kteří jsou ubytováni v azylových zařízeních a za které je zdravotní péče hrazena Ministerstvem vnitra. Ve výkazu nejsou uvedeni cizinci, kteří čerpají zdravotní péči z veřejného zdravotního pojištění.

V publikaci „Cizinci v ČR“ je od roku 2011 uváděna přehledná tabulka, která se týká čerpání zdravotní péče cizinci podle krajů, v členění dle osob (nyní tabulka 6-2b.) resp. dle výše nákladů (nyní tabulka 6-3b.).

Celkový vývoj počtu cizinců čerpajících péči v nemocnicích mimo veřejné zdravotní pojištění zaznamenal v letech 2006 až 2016 nárůst o 71 % z 69,2 tisíc osob na 118,4 tisíc, kde se nárůst zastavil. Výrazněji se nárůst projevil u cizinců z EU. Navýšení hodnoty vynaložených nákladů na péči o cizince vzrostlo ještě výrazněji, a to až na dvojnásobnou úroveň z necelé půl miliardy Kč na více než jednu miliardu Kč. Zatímco průměrné náklady na jednoho cizince s původem mimo EU v tomto období stagnovaly na úrovni až 6,8 tisíc Kč, u cizinců ze zemí EU se zvýšily z obdobné hodnoty až na 10 tisíc Kč v roce 2018.

Vlivem neodhalené chyby několika poskytovatelů, kteří uváděli v rozporu s metodikou výkazu náklady v jednotkách Kč a nikoliv v tisících, došlo k prezentaci nadhodnocených výsledků v publikacích z let 2016 a 2017. Tato publikace již obsahuje vývojovou řadu s opravenými daty za roky 2015 a 2016.

V roce 2018 vyhledalo lékařskou péči v nemocnicích všech rezortů v České republice celkem 119 212 cizinců, tj. o 1 925 osob více než v předchozím roce. Z celkového počtu léčených cizinců bylo 59 770 osob (50,1 %) ze zemí Evropské unie. Z pohledu územního rozložení bylo nejvíce cizinců ošetřeno opět v nemocnicích v Hl. m. Praha, a to 49 499 osob. Na dalších místech v počtu ošetřených cizinců jsou kraje Jihomoravský (15 692), Plzeňský (7 435), Středočeský (6 904) a Moravskoslezský (6 219). Nejvyšší počet cizinců ošetřovaných v ČR v roce 2018 tvořili občané Slovenské republiky, kterých bylo 26 300. Dále následovali Ukrajinci (18 819), Rusové (8 574), Němci (8 545) a Vietnamci (5 096).

Zdravotní péče poskytnutá cizincům v nemocnicích ČR si v roce 2018 vyžádala náklady v celkové výši 1 021,1 mil. Kč, z toho 60,8 % (618,3 mil. Kč) představovaly náklady na pacienty z EU. Nejvyšší náklady připadaly na občany Slovenska (343,2 mil. Kč), dále Ukrajiny (132,0 mil. Kč), Německa (68,2 mil. Kč), Ruska (59,9 mil. Kč) a Velké Británie (45,8 mil. Kč). Nezaplacené po lhůtě splatnosti za zdravotní péči poskytnutou cizincům zůstávalo k 31. 12. 2017 celkem 49 mil. Kč, což představuje 4,8 % celkových nákladů na zdravotní péči o cizince v nemocnicích. Za cizince ze zemí EU nebylo ve lhůtě splatnosti uhrazeno 21 mil. Kč.

Tabulka 6-4. Hospitalizovaní cizinci v nemocnicích podle příčin hospitalizace v roce 2018

Data v této tabulce pocházejí z Národního registru hospitalizovaných (NRHOSP), a byla znovu zařazena do publikace po dvou letech, kdy v letech 2016 a 2017 došlo k plošnému pochybení ve vykazování státní příslušnosti, která uměle způsobila obrovský nárůst počtu cizinců.

V roce 2018 vzrostl počet případů hospitalizace cizinců oproti poslednímu publikovanému roku (2015) téměř o dvojnásobek a činí 70,3 tisíc případů. Důvodem je zásadní zlepšení vykazování položky státního občanství po odhalení chyb na straně dodavatele nemocničních informačních systémů. Přesto jsou počty uváděných cizinců na výkaze V (MZ) 1-01 oproti NRHOSP nesrovnatelné, i když jsou v obou případech zdrojem nemocnice. Důvodem je, že ve výkaze se sleduje jak ambulantní, tak lůžková péče, ale pouze nehrazená z veřejného zdravotního pojištění. V NRHOSP se sleduje péče bez ohledu na způsob úhrady, ale pouze za pacienty hospitalizované na lůžku.

Nejčastějším důvodem hospitalizace cizinců zůstává, jako v předchozích letech, i nadále těhotenství, porod a šestinedělí (27 % hospitalizací u žen). S 13% hospitalizací následují související faktory ovlivňující zdravotní stav a kontakt se zdravotními službami (nejčastěji doprovod nemocného dítěte u žen, dále prohlídky a vyšetření, které vyžadují hospitalizaci a pozorování při podezření na určitá onemocnění). U cizinců jsou pak třetí nejčastější (10 % hospitalizací) poranění, otravy a některé jiné následky vnějších příčin, které u mužů zaujímají první místo s 15 % hospitalizací.

Tabulky 6-5. a 6-6. Potraty cizinek

Údaje o potratech cizinek vycházejí z Národního registru potratů. Všechny druhy potratů provedené ve zdravotnických zařízeních ČR podléhají hlášení „Žádost o umělé přerušení těhotenství (UPT), hlášení potratu a mimoděložního těhotenství“. Toto hlášení je povinné a podléhá mu jak české státní příslušnice s trvalým pobytem na území ČR, tak i cizinky, bez ohledu na formu a délku pobytu. Data o potratech se publikují pouze za cizinky s trvalým nebo dlouhodobým pobytem na území ČR.

V roce 2018 bylo v České republice evidováno 1 712 potratů cizinek s trvalým nebo dlouhodobým pobytem na území ČR, což znamená růst proti předchozímu roku, a to o 1,2 p. b. Z toho 1 016 potratů (59,3 %) připadalo na umělá přerušení těhotenství (UPT), z nichž 19,0 % bylo provedeno ze zdravotních důvodů. Miniinterrupce tvořily 68,8 % všech UPT, kdy proti loňskému roku došlo k jejich růstu, a to o 0,7 p. b. (694 v roce 2017 a 699 v roce 2018).

Od roku 2002 docházelo k postupnému poklesu celkového počtu potratů cizinek (z 2 751 v roce 2002 na 2 238 v roce 2005). Mezi roky 2006 a 2008 byl zaznamenán růst počtu potratů. Od roku 2009 do roku 2017 docházelo, po třech letech růstu, ke kontinuálnímu poklesu počtu potratů cizinek v ČR (z 3 020 v roce 2009 na 1 691 v roce 2017). V roce 2018 zaznamenáváme, po devíti letech poklesu, nárůst proti předchozímu roku. Hodnocení údajů podle jednotlivých krajů je ovlivněno největším soustředěním cizinců v Hl. m. Praha a ve Středočeském kraji, kde je nejvyšší podíl potratů z celé ČR.

Tabulka 6-7. Nově hlášená onemocnění TBC v ČR podle země narození nemocného

Tabulka se týká počtu nově hlášených onemocnění tuberkulózou (TBC) v ČR podle země narození nemocného, nemusí jít o cizince.

V roce 2018 bylo v ČR nově hlášeno celkem 444 případů onemocnění TBC. V porovnání s předchozím rokem se stav hlášených případů snížil (o 61 případů méně oproti roku 2017). Z dlouhodobého hlediska vykazuje počet onemocnění TBC u nás trvale klesající trend. Zatímco

však počet onemocnění TBC u českých občanů meziročně výrazně poklesl (o 49 případů), počet případů TBC u osob narozených mimo ČR se snížil jen mírně, a to absolutně o 12 případů. Z celkového počtu zaznamenaných onemocnění tuberkulózou představuje podíl osob narozených mimo ČR 33,1 %. Nejvyšší počet nově hlášených onemocnění TBC v ČR připadl v roce 2018 na občany Ukrajiny (37 případů), Slovenska (24), Rumunska (16), Vietnamu (12) a Mongolska (9).

* * * * *

Od roku 2018 je kapitola 6 týkající se zdravotní péče o cizince v České republice opět rozšířena o tabulku 6-4. prezentující počty hospitalizací cizinců v nemocnicích ČR, tak jako v publikaci s daty za rok 2015 (dříve tabulka 6-3.). Nově byla na prvním místě této kapitoly zařazena tabulka 6-1., včetně grafu s vývojem čerpání zdravotní péče cizinců v nemocnicích ČR mimo veřejné zdravotní pojištění, na kterou dále navazují tabulky 6-2a., 6-2b. a 6-3a., 6-3b. pocházející ze stejného zdroje.

Data jsou uvedena za zdravotnictví celkem. Do roku 2002 (včetně) byla data v tabulkách publikována pouze za resort zdravotnictví.